

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre — 16 kor.
 Negyedévre — 4 „
 Helyben hásszal hordva:
 Egész évre — 20 kor.
 Negyedévre — 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre — 24 kor.
 Negyedévre — 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére
 vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 21.

A kik nem odavalók.

A szép asszonyokról szokták mondani, hogy legjobb, ha mentül kevesebbet beszélnek róluk. A mondás azonban legtöbbször megmarad mondásnak.

A magyar parlament valószínűleg nagyon szép alakokból van összeállítva, mert nagyon sokat beszélnek róla. A közönség pedig találgathatja, melyik szép alaknak jobb a hire, mint a másiké?

Különös divat kapott most lábra a parlamentben épp úgy mint a hírlapiródalomban. A gyanúsítgatás, a neveletlen kirohanások, éretlen filkók henczegése, mind közönséges, napirenden lévő dolgok. Minél hangosabban működik valakinek a torka, annál löbbre tartják őt a hason-szörű kollégák; ezek belekontráznak a kiabálásba s elég vakmerők az így előállított ürült zagyalékokat mint az ország tiszta közvéleményének megnyilvánulását odaállítani.

Három férfi van jelenleg az ellenzéken, a kik igazi ellenzéket tesznek ki: Ugron Gábor, Bartha Miklós és Rakovszky István. Ugron és Rakovszky heves, gyújtó, néha csipkelődő és szellemes beszédekkel, Bartha ragyogó tollával védelmezi a magyar nemzet, a magyar faj ősi, senkinek el nem adható jogait.

S van-e valaki, a kit jobban célba vennének a rágalom nyilai, mint e három ellenzéki vezérférfit? Van-e valaki, a kire

jobban igyekeznének csak valamit is ki-sütöni, a miből fejükre olvashatnák az ítéletet:

— Nem valók a parlamentbe!

Az ember csak elámul e képen, különösen ha látja, hogy a három ellenzéki vezérférfi ellen éppen ellenzéki részről történik a leghevesebb támadás. És ekközben mély bölcseséget fedezünk fel a nagyvárad rendőrkapitány ama rendeletében, hogy ezentúl a cigarettázó nebulók fölön fogandók. Főkapitány ur, ennek ötven évvel előbb kellett volna születnie s ezt a rendeletét lemásolás végett valamennyi magyar rendőrhatóságnak megküldenie. A cigarettázás károsan hat az idegekre, tompítja az ésszt, higitja az agyvelőt, — és ezt a testvérháborúságot lehetetlen máshonnan származtatni, mint korán kezdett nikotinélvezet késői keserves eredményének.

Nem is érdemes hát vele komolyabban foglalkozni. A kis pulyka is csak akkor berzenkedik, ha első mérges toporzékolására ügyet vet valaki. Lejobb őket magukra hagyni, akkor épp úgy el fognak némulni a torokgyakorlatok, mint elnémultak Ugron, Rakovszky és Bartha ügyeiben.

Egán Ede örülhet, hogy ebbe a társaságba belekerült. A mennyire támadják most, annyira fogja dicsérni egykor az igazságos történelem mind a négy férfiut.

Egánnak már igazságot szolgáltatott maga a miniszter. Ugron Gábor okmányokkal, pisztolylyal és karddal verekedte

ki magát a kellemetlenül összegabalyodott zabkalászok közül. Rakovszky István szintén győzelmesen került ki az ellene indított hajszákból. Csak Bartha Miklós az, a ki ellen még folyton folynak a nyelvöltögetések.

Nem tudom, hallottak-e ezek a támadók valamit az ősz fej tiszteléséről? Azt tudom, hogy a mig Bartha Miklóst nem ismertem, heves, tüzes fiatalembernek képzeltem s alig vártam a pillanatot, hogy vele megismerkedjem. Mikor aztán dolgom volt a Magyarország szerkesztőségében s megmutatták a lépcsőn velünk szemben lehaladó ősz Bartha Miklóst, hirtelen meglepetve kaptam le a kalapomat s a meglepetéstől elfelejtettem, hogy beszélni akarok vele.

Ez az ősz ember ir olyan fiatalos hévvel, olyan ragyogó tollal, olyan lángoló meggyőződéssel?

És most épp olyan meglepetéssel olvasom az ellene szórt támadások özönét; ez ellen az ember ellen lehet olyan közönséges vádak emelni? Nem, azok nem lehetnek igazak!

Más tűnik ki ezekből a vádaktól. Az, hogy ha vannak is a közéletben szép asszonyhoz hasonló alakok, a kiktől sokat beszélnek, hát akkor még inkább és még többen vannak, kiknek a kenyerük üres szófia-beszéd hordozása, magyarul pletykálás. Szép asszonyok híreben vénasszonyok szoktak gázolni örömet — ilyen pletykahordó vénasszony féleknek a közéletben helyük nincs.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Jellemrajzom.

A ki voltam az maradok
 Mind halálig,
 Egem soha áldás, átok
 Meg nem másít.
 A mit érzek, vagy gondolok
 Ki is mondom
 S nem nézem, hogy ki jajdul fel
 Igaz szómon.

Becsületelem el nem adom
 A mig élek,
 Rakja bár rám minden terhét
 Ez az élet.
 Jobb énnekem becsülettel
 Nyomorogni,
 Mint a nélkül földi jókban
 Dúslakodni.

A lét oka, kezdet s végczél
 Problémája
 Véges elmém rejtélyével
 Sosem bántja.
 Hová az ész gyarló mécsé
 Nem világít
 Ott gyújt nekem szövétneket
 Az igaz hit

Emberrársam úgy szeretem
 Mint testvérem;

Az igazzal megférék én
 Egy gyékényen.
 Kenyerem, sóm a szegénynyel
 Hűn megosztom,
 Csak a romlott, gögős lelket
 Ostorozom.

Eltem napja, ha egykor így
 Lehanyatlík
 S az enyészet rám zudítja
 Bús hantjait;
 Azt hiszem, hogy csendes leszen
 Nyugodalmam;
 Emlékeimet nem átkozza
 Embertársam.

Kovács J.

A tanuk.

Írta: Kovács Dezső.

Remek májusvégi reggel volt. Az osztályban ezer millió porszem tánczolt a napsugarakban, száz millióval több, mint más reggeleken, a mikor hidegebb a levegő. A fiuk, az én kis verebeim, hangosan csiripoltak a padok között, sokkal hangosabban és derültebben, mint azokon az utálatos, borus téli reggeleken, a mikor a harmadik deklináció labirintusain landukoltunk keresztül. Oh azok a komor idők voltak, ugye fiuk! Ha a végzet as, is, aus, x mint aetas, avis, laus és nix! . . . brrr! — Vége neki! Vége a harmadik deklináció

den kivételének és a tél minden nedves levegőjének; a kisujjunkban van a harmadik deklináció és a szivetekben a tavasz.

— Brumm! Az osztály fellált, megszűnt a csiripolás; de az ötven pár szemben, a mely reánk nézett, a mig a kathedra felé haladtam, megannyi ezer kis kobold kaczagott csendesen.

Az utolsóelőtti padban valaki feltartotta az ujját.

— Bartha Zoltánnak mondanivalója van?

Persze, hogy volt. — Látszott a szeméből, hogy életbevágó dolog az, a mit közölni akar velem. Az osztály ránézett; valószínűleg tudia mindenki, hogy miről lesz szó; bizonyosan azt csiripolták meg egymás között az imént.

— Nos, halljuk!

És ekkor Bartha Zoltán, vagy a hogy ő szokta mondani: Barta Zoltán, egy szörnyű váddal lépett fel. — A háta megettül Vég István, a kinek hosszú lábai vannak. Ezeket Vég István az órák alatt kényelem szempontjából átadja a Bartha Zoltán padjába, fel oda a hol ülnek Bartha Zoltánék. És az neki alkalmatlan. A multkor egy négyes lett belőle, mert nem lehetett figyelni. Mondják, hogy Vég István rávette volna a szomszédjait is, hogy ugyanezt cselekedjék.

Nem a vádlottakra, hanem a vádlókra hull tehát vissza az ítélet:
Nem odavalók, ki velők!

A képviselőház nyári szünete.

A képviselőház tegnaphoz egy hétre, a jövő pénteken, június 28-án tartja a nyári szünet előtt az utolsó érdemleges ülését. Addig minden valószínűség szerint elintézik mindazokat az ügyeket és előterjesztéseket, melyeknek még ebben az ülésszakban való tárgyalása kívánatosnak és szükségesnek mutatkozott.

A jövő pénteken elnapolják az országgyűlést szeptember legelejéig, amidőn is a képviselőház a vármegyei pénztárakról és számvevőségekről rendelkező törvényjavaslatnak a tárgyalásával fogja ismét megkezdeni életének legutolsó pár hetére kiterjedő munkálkodását.

Uj főispán.

A tegnapi hivatalos lap közli a következő királyi kéziratot:

A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére *Molnár István* Zemplén vármegye főispánját ezen állásától saját kérelmére felmentem és helyébe *Hadik-Barkóczy Ede* földbirtokost Zemplén vármegye főispánjává kinevezem.

Kelt Prágában, 1901. évi június 16-án.
FERENCZ JÓZSEF s. k.

Szell Kálmán s. k.

Egy másik kézirat szerint ő Felső Molnár Istvánnak sok évi hű és buzgó szolgálatának elismerésül a Szent István-rend középkeresztjét díjmentesen adományozta.

A székely kongresszus.

A székely kongresszus ügyének előkészítése nagy arányokban folyik. Terv szerint a kongresszus ugyancsak a képviselőválasztások után, s valamelyik székely városban fog megtartatni, esetleg Tusnád vagy Előpatak fürdőn, azonban a tárgyalandó anyag egybeállításán már most dolgoznak az illetékes körök. Főkérdés lesz az

arányosítás és tagosítás ügyének alapos megbeszélése, mert ez a székelység túlnyomó részének sérelme. E tárgyban különben a képviselőházban még e héten interpelláció fog intézteni az igazságügyminiszterhez. Az arányosítás és tagosítás kérdését a kongresszuson egy jogügyi, egy mérnöki és egy erdészeti szakértő fogják előadni s a cél a székelysége nézve e nagy fontosságú kérdésekben oda irányul, hogy esetleg novelláris intézkedéssel legyen a bajokon segítve annál is inkább, mert ez a két kérdés a székely pauperismus s a kivándorlás kérdésével benső és okozati összefüggésben van.

Uj törvény.

A tegnapi hivatalos lap közli az ő felsége szentesítésével ellátott 1901. évi XI. t.-cíkkel, a magyar horvát tengeri gőzhajózási részvénytársasággal az Adria tenger nyugoti részén teljesítendő parthajózás (a Fiume és Velence, valamint Fiume és Ancóna között közlekedő gőzhajójáratok) fentartása iránt kötött szerződés beczikkelyezéséről. Az új törvény 1901. június 15-én lett szentesítve s június 20-án hirdettetett ki az »Országos Törvénytar«-ban.

Ugronoff Gábor.

Annyi mindent ráfogtak már a magyar ellenzék ezen egyik legfényesebb tehetségű tagjára, hogy már a legképtelenebb dolog sem hat ránk meglepőleg.

Csináltak belőle néppárti segédharcost, hadügyminiszteri összeférhetlen liferánst, most pedig azt akarják kistünni róla, hogy az orosz-szal, meg a francziával cimborál, sőt azt is mesélik, hogy egy millió frankért el akarta adni a hazát a muszkának.

Már ehhez csak az hiányzik, hogy Ugron Gábor kérvényt adott be a minden oroszok czárjához, kérve nevének »megmuszkásítását« Ugronoff Gáborra.

Félretéve a tréfát: ha Ugron Gábor elégedetlen a német érdekek szolgálatában álló jelenlegi hármasszövetséggel, azt nagyon meg lehet érteni. Ha jobbnak tartaná az orosz-szal meg a francziával való szövetséget, az sem

olyan képtelen gondolat s nem tudni, veszélyesebb-e a jelenlegi helyzetnél. De hogy ezért pénzt fogadjon el, ez már olyan képtelen gondolat, a melyet csak kánikulában szabad elűtteni, de nem a nyár legelső hivatalos napján.

Különben már azért sem lehet hitelt adni az egésznek, mert volt már szó efféle kacskáról néhány év előtt. Akkor is *Rimler* ur, az elbocsátott külügyminiszteri hivatalnok vadászott rájuk fényes sikerrel. Most is csak a vádást kell megnézni, rögtön megtudjuk, mit fog lőni ismét:

Vadkacsát.

A német császár ismét beszélt.

A német hadsereget szaporítani akarják. Erre a dolgra a következőket jelentik Berlinből: Hire jár, hogy a kormány a kelet-ázsiai német csapatok visszaérkezése után ezeket a csapatokat arra fogja fölhasználni, hogy azokat az ezredeket, a melyeknek még most csak két zászlóaljuk van, harmadik zászlóaljjal kibővítsék. Ez a hadsereg létszámának huszonöt-ezer emberrel való szaporítását jelentené.

A császár állítólag kijelentette, hogy az olyan ezred tökéletlen, a melynek nincs harmadik zászlóalja.

A német császár újabb beszédéről hoz hirt a táviró Kielből, a hol a tengerészeti akadémia parkjában most leplezték le a császári pár jelenlétében Frigyes Vilmosnak, a nagy választófejedelemnek a szobrát. A császár ez alkalommal beszédet mondott, a melyben megemlékezett arról a bámulatos ügyeségről és energiáról, a melylyel a választófejedelemnek sikerült az uralomra léptekor talált pusztá örgrófság helyén olyan pozíciót teremteni, a mely már életében megszerezte neki a »nagy« jelzőt. Ő volt a brandenburgi flotta megalapítója is, a mely németalföldi példákra támaszkodva, németalföldi tengernagyok alatt és az ő oltalma alatt virágzott föl. A halálát követő komoly események elterelték ugyan a figyelmet a tengertől, de a Hohenzollernnek a választófejedelem által megvetett alapon olyan házi hatalmat szereztek, a mely képessé tette őket a német császárság megalapítására.

— A választófejedelem szobra — így folytatta azután beszédét — most itt áll a tengerészeti akadémia előtt. Az ifjuság mindig erre a fejedelemre irányítsa tekintetét, legyen istenfélő és könyörtelenül szigorú maga és mások iránt, mint ő volt s gondoljon mindig az ő jel-szavára: Domine fac me scire viam, quam ambulem. Akkor azután kiállunk minden nehéz fázist a haza és a tengerészet fejlődésében.

A császár beszéde után lehullott a lepel a szoborról. Arnim tengernagy, a tengerészeti oktatás főfelügyelője köszönetét mondott a császárnak. A császári pár több Kinából hazatért harcst, köztük Hopfner vezérőrnagyot és Soden főhadnagyot megszólítással tüntette ki, azután visszatért a Hohenzollern-jachtra.

A költségvetés előkészítése.

A minisztériumban most foglalkoznak a költségvetés előkészítésének munkálataival. Lukács pénzügyminiszter abban az átiratában, amelylyel kitézte az előirányzatnak a pénzügyminisztériumhoz való beszolgáltatását: valamennyi miniszter-kollégáját nemcsak arra kérte fel, hogy az idej költségvetés keretét tul ne lépjék, hanem igen nyomatékosan figyelmeztette őket arra, hogy az idej hitelhez képest lehetőleg megtakarításokat eszközöljenek. A pénztári kimutatások meglehetősen sivár helyzetet teremtenek, más oldalról pedig a gazdasági kilátások olyanok, hogy a harmadik és a negyedik negyedről az iddigiéknél még szomorubb eredmények várhatók. Ezek a tünetek indították a pénzügyminisztert arra, hogy miniszter-kollégáinak a legszigorubb takarékoságot ajánja figyelmébe.

Ránéztem Végre; az arca mozdulatlan volt és hideg; látszott, hogy biztos a maga dolgában. Bartha nem nézett rá; komikus kis szemei az elvtársai tekintetét keresték s ezt látszottak mondani: A dovog utóvége máv tüvhetetlen volt.

— Ezt nem lehet itt tárgyalni, fiuk; tizenegyor bejöttök hozzám: Vég is, Bartha is, az utolsó pad is. — Most pedig vigyázatok ide; ma egy igen szomorú osztályról, a szenvedő igékről fogunk tanulni

Tizenegyor megjelentek a szobámban: Bartha, a közvádó, Vég, a főbűnös, és a hátulsó pad. A dolog tárgyalás alá került, de a lehető legváratlanabb eredménnyel végződött. Asztal alá kerültek: Vég, a főbűnös; az egész hátulsó pad; és Bartha, a közvádó. A tárgyalás folyamán ugyanis több régi bűne került nyilvánosságra Barthanak, a melyek között nem utolsó volt az, hogy a latin órák alatt hátra dugná a pad alatt a lábát s ott mindenfelé kaszálna.

Leültem és irtam. Az asztal alatt halkan vitakozott a kompánia. Egyszer látom, hogy felnyalik egy kéz az asztal alól s egy kissé görbén tartott mutatóujj mozog csendesen előttem. Ez a Bartha mutatóujja, ismerem jól, nyakig tisztás.

— No, mi az, Bartha?

A közvádó ur kidugta a fejét az asztal alól s féloldalt felém fordította szegletes kis arcát, a melyen örök mosolygás volt.

— Hát tanáv uv kévem, hát az én tanuim-mal mán most mi lesz?

— A tanuiddal, Bartha?

— Négy tanum van; ott vávnak künn. Gondoltam, ha valami baj találna lenni . . .

— Hja, barátom, késő már. Akkor kellett volna mondanod, a mikor ideje volt.

A közvádó ur erre bevonult az asztal alá és hallgatott. Nemsokára bejött valaki. A félig nyit ajtón négy kis fej kandikált be a szobába, négy örökké élénk verébfaj. A Bartha tanui voltak.

A közvádó ur intett nekik kézzel-lábbal, hogy késő már minden. A vád, a melyért elítélődött, oly hirtelen jött mégis, oly erős volt mégis, hogy — bocsánat — egészen elfelejtkezett róluk. Most már vége mindennek.

Az asztal alól titokban egy labda gurult ki az udvarra.

Oda künt nagy csiri-csaré lett, a mely végre lassan elhúzódott a külső udvar felé, a hol ilyenkor a labdázás miatt és egyebek miatt sokkal jobb élet van, mint az asztal alatt.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jun. 21.

Ma folytatta a ház a közigazgatás egyszerűsítését, a legmonotonabb hangon. A vita nagyon ellaposodott, semmi élet, semmi elevenesség sincs a vitában. Apró módosításokat terjesztenek be hosszúlere eresztett beszédek kíséretében. A miniszterelnök nem igen fogadja el a módosításokat, még oly esetben sem, mint a *Falónyi*, mikor a közszabadság megvédéséről van szó. Előre láthatólag a vitát hétfőn be is fejezik.

Részletes tudósításunk a következő:

Elnök: *Perczel Dezső*.

Szell Kálmán miniszterelnök: Jelentést terjeszt be *három konzulátus*-nak bírói jogkörrel való fölruházása tárgyában.

Napirend:

A közigazgatás egyszerűsítése.

A 4. szakasznál

Barta Ödön azt kérde, hogy a községek miért vannak kizárva a szakasz rendelkezései alól?

Szell Kálmán miniszterelnök. konstatálja, hogy e szakasz a községekre is kiterjeszkedik. Nyíltan kimondja a szakasz, hogy községek is lehetnek peresfelek.

A Ház a szakaszt elfogadja.

A 8-ik szakasznál, mely szerint a felülvizsgálati kérelemnek és a felfolyamodásnak a határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs;

Barta Ödön azt kívánja, hogy olyan esetben, mikor valakinek a végrehajtás által helyrehozhatatlan kár okozatik; legyen halasztó hatálya a kérelemnek és felfolyamodásnak, kéri, hogy a végrehajtást az első foku hatóság függeszthesse föl, e határozat ellen a másodfokra lehessen felfolyamodni.

Polónyi Géza attól fél, hogy e szakasz nagy visszaéléseknek lehet alapja. Kérde, hogy a felfolyamodás dacára való végrehajthatóság kiterjed-e a rendőrbíráskodásra is? Ki kellene mondani, hogy a szabadságvesztés büntetést a felfolyamodás elintézéséig végre ne lehessen hajtani.

Módosítást nyújt be, mely szerint a rendőrbírói hatáskörben hozott és szabadságvesztés büntetést rendelő határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem elintézéséig a hűntetés végre nem hajtható.

Szell Kálmán miniszterelnök: Nem akarja a személyes szabadságot veszélyeztetni. A végrehajtási rendeletben gondoskodni fog arról, a mit *Polónyi* kíván. Talán nem ugyanazon szavakkal, de lényegében igen.

Csádvolszky Lajos: Törvénybe tessék ezt bevenni.

Szell Kálmán: Nem fogadja el *Polónyi* módosítását, nem azért, mert nem helyes, hanem azért, mert nem idevaló.

Kéri *Polónyit*, hogy vonja vissza módosítását.

Ami *Barta Ödön* aggodalmait illeti, kéri a házat, utasítsa a *Barta Ödön* módosítását a közigazgatási bizottsághoz. Az szövegezzé meg a módosítást. A míg a bizottság nem határoz, ne döntsön a ház sem s indítványozza, hogy holnapig függeszse fel a Ház a határozat hozatalt a szakaszra nézve.

Polónyi Géza kijelenti, hogy módosítását nem vonja vissza. Mert szép dolog a miniszteri ígéret, de mégis csak gyöngébb mint a törvény. Szilágyi megígérte az uralkodó család házassági jogát, még sem tartotta meg ígéretét utóda.

Szell Kálmán: Nem találja helyesnek, ha *Polónyi* ragaszkodik módosítványához, mely legjobb esetben is a rendőrbíráskodás szakaszainál hozható be. Elvileg helyes az s újra fogadja, hogy a végrehajtási eljárásnál figyelemmel lesz rá.

A ház a szakaszt a közigazgatási bizottsághoz utasítja.

A 9. szakasznál, mely a vétkes mulasztás igazolásáról szól:

Barta Ödön módosítást nyújt be, mely szerint ha valaki igazolatlanul idézésre meg nem jelenhetik, igazolással élhessen.

A 10. szakasznál

Barta Ödön két módosítványt nyújt be. Egyikben kéri, hogy az újrafelvételt is az első bíróság vegye fel, másodsor, hogy az újrafelvétel tartama alatt a végrehajtást függeszessék fel.

Szell Kálmán miniszterelnök: *Barta Ödön* módosításait nem tartja fontosaknak, amiért is kéri, hogy azokat ne fogadják el.

Barta Ödön: Ujból magyarázza módosításainak fontosságát.

Szell Kálmán miniszterelnök: *Barta* módosítását nagyon egyoldalunak látja, miért is újra kéri a házat, hogy a módosításokat vesse el.

A ház *Barta Ödön* módosításait elveti.

Ot perc szünet.

Szünet után:

A 11-ik szakasznál

Papp Elek kifogásolja, hogy a rendőrkapitány ítélkezzen mint első foku fórum a kihágási ügyekben, mert nincs elegendő képzettségük.

Utazás a közkórházi építkezés körül.

Biharvámegye közkórházánál a női osztály kibővítése és egy megfelelő műtőszoba építése és berendezésének szükségét konstatálták. A kórházi választmány egyes tagjai a munkálatokat az új elmeosztály építésével együtt akarták fogatosítani, azonban annyira sürgősnek állították a kibővítést, hogy az építés önálló keresztülvitelét elhatározták.

Az államépítészeti hivatal felkérték a tervek elkészítésére, de a hivatal a kérelemnek túlhalmozott teendői miatt nem tehetett eleget.

Incze (Izrael) Lajos vállalkozó elkészítette a terveket s kikötötte, hogy ha 5 százalékos leengedéssel ő nyeri el a munkálatot, nem követel a tervek elkészítéséért semmit. Közben azonban *Guttman József* építész ajánlatot adott be 20 százalékos leengedéssel.

Ez nagy szegyet ütött a kórházi választmány némely tagjainak fejébe. A terveket az államépítészeti hivatal helyeseknek találta. Ezután kiderült, hogy az *Incze Lajos* által készített tervek nem jók, nagyon hiányosak s a kivitelnél igen sok munka szakadna a megye nyakára.

Ilyen előzmények után a választmány ülésén *Hegyesi Márton* kifejezte aggályát s kérte, hogy miniszteri szakértő kiküldését kérjék. Tegnap le is jött *Govrik Tivadar* műszaki tanácsos s a kórházi választmány ülésén részt vett.

Tegnap délelőtt érkezett meg a miniszteri kiküldött: *Govrik* műszaki tanácsos s miután táviratilag előre jelezte megérkezését, az albizottság ülését alispán már déli 12 órára egybehívta. Az ülés, melyen, alispánnak el kellett hivatalos ügyben utaznia, *Szabó József* elnököt, kevés félbeszakítással késő estig eltartott. A miniszteri kiküldött beható, szakszerű vizsgálat után kijelentette, hogy a lebontásra ajánlott fal egészen jó és így annak lebontatása egyáltalán nem szükséges. Ez már pénzügyi szempontból is nagyon meggyőztatólag hatott a bizottságra. De másrészt konstatálta azt is, hogy az állami építészeti egyik főmérnök: dr. *Bartha Mór* által is kifogástalannak talált költségtervezet nagyon felelőtlenség és hiányos munka, melyből csakugyan

sok minden kihagyatott, nem ugyan mindaz, a mi ilyenül tüntetett fel, mert ezekből 2 nagyobb tétel igen is benne van a költségvetésben. A valóban hiányos tételeknek fölvetelével aztán befejezte az albizottság hosszú tanácskozását s kijelentette az építési vállalkozónak, hogy most már folytathatja egyelőre felfüggesztett működését. *Govrik* műszaki tanácsosnak, ki még az éjjeli vonattal visszautazott Budapestre, az albizottság nevében annak elnöke legmelegebb köszönetét fejezte ki.

Spanyol csalóbanda áldozatai.

— Lépre ment horvát kereskedők. —

Spanyolországban egy idő óta jól szervezett szédelő banda működik, mely jó ideig Magyarországra sikertelenül küldözgette szét hazug rémmesékkal teleirt leveleit, míg végre most két horvát kereskedőt sikerült hálójukba keríteni.

Nagyváradra is érkezett több ilyen levél Spanyolországból, de az illetők nem mentek lépre.

Néhány hét előtt *Krlics Sztevo* noveszka kereskedő egy Madridban lakó állítólagos rokonától, *Krlics Lopez*től terjedelmes levelet kapott, melyben arra kéri az illetőt, hogy a kereskedő utazzék azonnal Madridba, a hol a levélíró magasrangú katonatiszt, de politikai szereplése miatt 8 évi fogságra van ítélve s a fogságban szerzett betegség folytán ott sinylődik halálos betegen. Azt írja továbbá, hogy dúsgazdag ember, óriási birtoka s min'egy 400,000 frt készpénz vagyona van, melyet egyetlen leánya örököl, a ki Mexikóban egy apáczárdában nevelkedik. Félti leányát, mert tudja, hogy az apáczák, csak hogy a reájuk bízott gazdag lányok vagyonát megkaparítsák, méreggel szokták elpusztítani. Meghatóan könyörög a kereskedőnek, utazzék hozzá, hogy átadhassa neki készpénz vagyonát s onnan menjen Mexikóba leányáért, a kit vigyen magával Szlavoniába s a jövőben gondoskodjék róla.

E levelet csakhamar egy másik levél követte, szintén Madridból, amelyben tudomására adják neki, hogy *Lopez* meghalt. A levélhez mellékelve volt az elhunyt végrendelete mely szerint az elhalt egész vagyonát leányára és *Krlics* kereskedőre hagyta. Hogy pedig a hírhez kétség ne férjen, a levelet a fogház lelkésze írta alá, aki az elhaltnak mint írja, gyóntatója és bizalmas barátja volt. A lelkész igéri az örökösnek, hogy mindenben segítségére lesz, csak jöjjön mielőbb s hozzon magával 2500 frtot hogy ennek ellenében részére az elhunyt készpénzvagyonáról, 400,000 forintból szóló chekk-et kiszolgáltassák.

Krlics Sztevo megbeszélte az ügyet barátjával *Jagunic* pakráci kereskedővel s ketten elhatározták, hogy a szükséges összeggel Madridba utaznak. A két kereskedő tényleg utnak indult Madrid felé. Bécsből egy ügyvédet is magukkal vittek, Párisból pedig egy horvát mérnököt, bár az utóbbi azt tanácsolta nekik, hogy ne utazzanak Madridba, mert az egész nem egyéb csalásnál. A kereskedőket azonban most már nem lehetett visszatartani s mind a négyen elutaztak Madridba.

A levélbeli megbeszélés szerint *Krlics*nak egy Madrid előtt levő város vasuti állomásánál kellett találkozni egy megbizottal s hogy az illető megismerje a vonatból való kilépéskor hóna alatt újság lapot tartott. Az állomásnál fiatal elegánsan öltözött férfi lépett elébe szavakkal: *Signor Krlics*? igenlő válasz után mindannyian megismerkedtek a bizalmat gerjesztő fiatal emberrel s tovább utaztak Madridba. Ott aztán a 2500 frt lefizetése után megkapták a 400,000 frtről egy mexikói bankba szóló chekket. — Miután a chekk kezükben volt, sürgönyöztek Mexikóba az illető bankhoz, de ott tudni sem akarták a dolog felől. — Már ekkor sejteni kezdték, hogy alaposan be vannak csapva és siettek a fogházba, a hol az örökhagyó állítólag be volt zárva. Kérdezősködésükre itt azt a választ kapták, hogy a kérde-

zett magasrangú tiszt soha se létezett s valamennyi levél és irat egy szédelgő szövetkezet gyártmánya.

A kifosztott horvátok nagy busan utaztak vissza hazájukba, előbb azonban igénybe vették a magukkal vitt ügyvéd szolgáltatását, a mennyiben feljelentést adtak be a madridi rendőrségnél az ismeretlen családok ellen.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Julius 2. A Biharmegyei tanítóegylet gyűlése.

* **Erzsébet királyné szobrának leleplezése.** Az áldott emlékezetű királyasszonynak szobrot állít Salzburg városának közönsége, a mely kegyelettel emlékszik vissza azokra a napokra, a melyeket a megboldogult a városban töltött. A szobrot Helmer hírneves bécsi szobrásznál rendelték meg, a ki már elkészült a művel. A szobor leleplezési ünnepségen, amely július 15-én lesz, meg fog jelenni ő Felsége. A királyt útjában a királyi ház tagja közül tizenketten kísérik. Salzburgban minden előkészületet megtesznek ő Felsége fogadására, a ki három napig marad Salzburgban.

* **Kilépés a honvédség kötelékéből.** Groh István 2-ik honvédhuzár ezredbeli tartalékos hadnagy saját kérelmére a honvédség kötelékéből elbocsájtott tiszt rangfokozatának megtartása nélkül.

* **Emlék Kempis Tamásnak.** F. hó 8-án leleplezték le Kempenben Kempis Tamásnak, a Krisztus követése című könyv halhatatlan nevű szerzőjének szobrát, melyet 1842 óta terveztek. A szobor a plebánia templom mellett áll és a plebános gondozására van bízva. A műnyszeri püspök benedíkalta.

* **A zálogházak kamatlába.** A kézi zálogházak eddig óriási uszora kamatra dolgoztak; az aranyeműeknél 20%-ot, más tárgyaknál 30% kamatot szedtek. A miniszter most redukálni akarja ezt az uszoráskodást s kérdést intézett a törvényhatóságokhoz, hogy mily kamatot vélnék megfelelőnek. A város és a kereskedelmi és iparkamara fel is terjesztették véleményüket. A miniszter tegnap leiratot intézett Nagyvárad városához, amelyben az értékpapír zálogok után 10%-ot, az arany- és ezüst tárgyak után 15%-ot és más zálogtárgyak után 18% kamat szedését állapítja meg. Helyesebb volna, ha Nagyváradon községi vagy állami zálogintézetet állítanának fel.

* **Sok a krajczár.** A krajczár, a régi értékű rézpénz már jó idő óta nem pénz többé, hanem azért kintűzött határidőig becsérélték teljes értékében fillérekre, kintűztek egy újabb határidőt melyen belül a krajczárt és a félkrajczárt kecsérélték névértéküknek felére. Ez a határidő a múlt év februáriusában már lejárt, de úgy látszik; még mindig sok a krajczár. Ez látszik legalább a pénzügyminiszternek most kiadott körrendeletéből, amelylyel a februáriusi határidőt további intézkedésig meghosszabbítja.

* **Borhamisítás a 18. században.** Egy német újság figyelemzést közöl, amelyet György trieri érsek 1750. április 20-ikán tett közzé. A főpap megemlíti, hogy némely tartományban rájöttek arra, hogy a hazai borokat külföldi borokkal korrumpálják, vagy egyéb az egészségre káros hatású anyagokkal keverik. Az érsek figyelmezteti a borkereskedőket, hogy a hamisítást a bor konfiskálásával, a polgári és czéhjogok elvesztésével és testi fenyítéssel büntetik.

* **A kedves Páris.** Valami meglepő humor nyilatkozik most egy különben meglehetősen egyhangú folyóirat első lapján. A magyar sajtónak pár napra legtöbb dolga akad mostanában Páris Frigyes úrral, a szabadkőművessel. Örömmel láttuk, hogy ebben az ügyben a közvélemény Egán mellett s Páris ellen foglalt állást, akit mindenki áskálódónak ismert fel. Nem csekély meglepetéssel olvastuk hát ezt a czímet:

A kedves Páris.

Melyik lap az, amelyik őt védelmébe fogadja? Odapillantunk a czímre s meg van a válasz:

Állatvédelem.

Az Országos Állatvédő Egyesület hivatalos közlönye.

Egy lapot fordítva, megvan a megfajtés is: a czím csak tévedésből talál, mert a czikkben magában érdemes tudósunk, Hermann Ottó ír Páris város állatvédelméről.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatástügyi m. kir. miniszter Zemplényi Gizella okleveles tanítónőt a fugyi állami elemi népiskolához rendes tanítónővé kinevezte.

* **Vasuti szerencsétlenség.** Pétervárról jelentik: A balti vasuton tegnap Krasznaja-Szelo és Ligovo között egy Revalból jövő személyvonat összetűzközött egy tehervonattal. Tizenöt ember megsebesült.

* **A nagyhatalmak népessége.** Hat európai nagyhatalom, Németország, Ausztria-Magyarország, Anglia, Oroszország, Olaszország és Franciaország területén tartottak az utóbbi időben népszámlálást, a melynek eredményeiből érdekes statisztikát állított össze Bertillon, francia statisztikus. Mindenekelőtt összehasonlítja a nagyhatalmak népességét most és egy félszázaddal ezelőtt. Az összehasonlításhoz természetesen az illető államok mostani területét vette alapul. Egy félszázad óta Európa nagyhatalmai a következő szaporodást tüntetik fel:

	1850	1900	szaporodás
Ausztria és Magyarország.	30,727,000	45,107,000	14,380,000
Németország.	35,397,000	56,345,000	20,948,000
Orosz- és Finnország.	66,914,000	128,896,000	62,182,000
Anglia	27,869,000	41,484,000	14,115,100
Franciaország.	35,260,800	38,600,000	2,240,900
Olaszország	23,617,000	32,440,000	8,832,000

Félszázaddal ezelőtt tehát Nyugat-Európában Franciaország volt a legnépesebb állam, mert Németország akkor még nem volt egyesítve. 1900-ban Franciaország már az utolsó-előtti helyre került és nagyon valószínű, hogy nemsokára Olaszország is tul fogja szárnyalni.

* **Elárulta magát.** A kis Józsi e szavakkal jön haza az iskolából:

— Edes anyám, jövőre jobban poroltasd ki a nadrágomat, mert a tanító ur azt mondja, hogy ő fogja kiporolni.

* **Szalmaözvegyi örömfők.** A férjek — mint az elmés krónikőrök már annyiszor megénekelték — várva-várják azt az időt, amikor a házi tüzhely kis töltött galambja elszáll valamelyik fürdőhelyre s az odahaza maradt jómadárnak megnőnek a szárnyai az édes szabadságban. Vannak azonban kivételes esetek, amikor a szalmaözvegy is megátkozta a nyár örömeit. Így történt R. úrral, egy magasrangú táviró hivatalnokkal, aki másfél hónapra szokta elküldeni a családját valamelyik fürdőhelyre. Felesége és leánykaja az idén is elutazott. Teljesen nyugalommal utazott el, mert R. ur mindig hü, szolid férfi volt, aki sohasem ugrott ki a hámból. Az első héten csakugyan minden csendes, nyugodt mederben folyt le. A férj levelei pontosan érkeztek s csak jó értesítést tartalmaztak. A jó ember, hogy nejtét ne aggassa, elhallgatta azt is, hogy az új esinos szőke szobaleány, aki egyedül maradt vele a tágas lakásban, borzalmas változatosságot tanúsít az erotikus, ehatatlan ételk elkészítésé-

ben. Annál inkább meg volt elégedve a szőke nő erkölcsével, a szobaleány soha kimenőt nem kért és hozzája nem járt senki. Annál szörnyűbb volt az a látvány, melyben R. urnak a minap része volt. Hetenkint kétszer éjjeli szolgálata volt a központi táviróhivatalban. Ot nappal ezelőtt azonban felkereste egy régi, vidéki barátja s annak a kedvéért más-sal helyettesítette magát, hogy barátjával tölthesse az estét. Kimentek Os-Budába s ott vacsoráztak az egyik vendéglőben. A vidám beszélgetés közben egyszerre fölugrott R. ur:

— Hallatlan gazság! — kiáltotta kékéből kikelve s a harmadik asztalra mutatott.

— Megörültél? Mi lett? — kérdezte a barátja meglepetten, nem értve a fölháborodást.

De csakhamar megértette, miről van szó. Annál az asztalnál az R. ur szőke szobaleánya ült egy rikító nyakkendőjű fiatal emberrel. A szőke nének tartott nő urnőjének egyik toalettjében pompázott. R. ur másnap veszes nyugodtsággal kiadta a szobaleány útját s elhatározta, hogy a gazságról nem ír nejjének. Minek is rontaná el üdülését? Elhívatta egy hivatalosolga tisztessoku nejtét, hogy annak a főztje és takarítása mellett élje át az egyedül-lét szomorú idejét. El se képzelhető az a meglepetés, ami R. urat egy reggel érte. Betoppant hozzá a felesége. Mint valami furia rontott rá egy papírlappal kezében. Sirógörcsök közt kiáltozta:

— Mindent tudok, nyomorult álszonteskedő! Mig én mit sem sejtve folyton rád gondolok, addig te itt ocsmány orgiákat rendezel. Válsunk!

A feleség azonnal el is utazott Nagyváradra — a mamához. A szegény férj pedig a rendőrséghez fordult s közös fáradsággal sikerült előkeríteni a szobaleányt, aki — mint bevallotta — bosszúból névtelen levelet írt a »naccságának«. Elmondta abban, hogy a férje erkölcstelen életmódot folytat, pezsgős vacsorákat rendez orfeumhölgyek társaságában a házi tüzhelyen s ő távozni kénytelen, mert nem nézheti az ilyen kicsapongásokat. A dolgot, szerencsére, nem ért rossz véget. Közben e sorokat írjuk, a szigorú kis feleség valószínűen egy gyorsvonatu kocsiában robog már vissza, Budapest felé.

* **Kirándulás a vársonkolyosi csepkőbarlanghoz.** A kellemetlen esőzések folytán egy párszor elhalasztott a kirándulás holnap, vasárnap fog megtartatni, erre vonatkozólag a következő értesítés közlésére kértünk fel: Tisztelettel értesitem a vársonkolyosi csepkőbarlanghoz tervezett kirándulásban részt venni szándékozók, hogy a kirándulás f. hó 23-án, azaz vasárnap fog megtartatni. Indulás 23-án délben a pályaudvarról 12 óra 25 perczkor. Nagyvárad, 1901. június 21. Jelinek Géza, tornaköri titkár.

* **Czigány-ész csavarintás.** Öszbe csavardott, ravasztekinetű vén cigány áll a rendőrkapitányság előtt. Azzal van vádolva, hogy egy ludat ellopott.

— Hát hogy mertél ahhoz a lúrhoz nyulni! Nem tudad hogy az a másé? — kiáltott rá a kapitány.

— Hiszen tudtam kérem, de hát mihez nyuljak, mikor minden a másé!

* **Kétszáz katolikus lemeszárlása.** Borzalmas katasztrófa híre érkezett a minap Brazília Maranhao nevű tartományából, mely az egyesült husz braziliai állam egyike és Amazonia, valamint Para tartományokkal határos. A maranhao-tartománybeli benszülöttek föllázdak az Alto Allegre községben levő olasz missiolepel ellen és e hó 15-én a reggeli istentisztelet alatt berontottak a templomba és az ott jelenlevő összes szerzeteseket, apácákat és hívőket lemeszárolták. A templomból a községbe mentek és ott is legyilkolták az összes katolikusokat, többek közt Andrea Carlos de Oliveira nevű dúsgazdag telepitvényes 28 tagból álló családját is. Egyedül Oliveira menekült meg és lóra kapva, kilenczóra lovaglás után Barra de Corda városba ért, a hol elbeszélte a rémes lemeszárlást. Onnan Thome

Vieira Passos hadnagy 80 katonával azonnal a lázadók ellen indult és heves tüzelés után leverte őket. A főbűnösöket elfogták és Barrába vitték. A legyilkolt katolikusok száma meghaladja a kétszázat. Ez az a föld, a hová szegény magyar kivándoroltjainkat is nem egyszer csábították a gaz ügynökök.

* **Egy százados halála.** Megemlékeztünk néhai Lázár Albert népfőlkelő százados elhunytáról. A halálozásról Borszékéről a következőket írják: Lázár Albert, Nagyváradon állomásozó népfőlkelő százados Karlsbadból Borszékra érkezett. Az évek óta betegeskedő férfi szállásáról esti 9 órakor kísérték. 11 órakor, midőn a háziak már lefeküdtek, még nem volt otthon. Reggeli 4 órakor a cselédség a konyha előtt halva találta. Szélhűtés érte. Tárcaja 260 korona pénzzel, órája s egyéb apró értékei érintetlenül nála találtak, tehát bünténynek még gyanuja sem forog fönn. Az igazgatóság és csendőrség értesítette az esetről a hatóságot, a hirtelen véget ért százados rokonságát és parancsnokságát. Holtteste a kórházba szállított.

IRODALOM.

Erény-gyöngyök nők életéből. Irta Tóth Mike S. J. tanár. Tóth Mike könyveinek sorozatában kiváló helyet foglal el ez a 264 oldalas kötet, melyet főképp a magyar nőknek szánt. Költői képeket mutat be a kereszténység legkiválóbb nőinek életéből a következő címek alatt: A történelem fényugára. A nők hite. A nők tisztasága. A nők szeretete. Mindenik kép mintegy fényugár világít az élet különböző nehéz helyzeteire, melyekben a keresztény nőnek annyiszor van szüksége erősítésre, vigaszra. Ezt a vigaszt legjobban megtalálhatják nemesítő példaképekben Tóth Mike könyvében, melyet melegen ajánlhatunk valamennyi keresztény nő-olvasónk figyelmébe.

TANUGY.

A vármegyei tanítók közgyűlése.

A következő sorok közlésére kértünk fel: Meghívó a Biharmegyei Tanítóegyesület 1901. július 2-án a vármegyei ház nagytermében rendezévi közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító, rendezés és pártoló tagjait, valamint az érdeklődőket ez uton is tisztelettel meghívja Réz Mihály, egyleti elnök.

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó, jelentések és előterjesztések.
2. A választmány jelentése a 3 évi működésről.
3. Számvizsgálók jelentése.
4. Vaday József előadása a vármegyei gazdasági ismétlődő iskolákról.
5. Esetleges indítványok.
6. Tisztujtás.

Rajzkiállítás az ipariskolában. Az ipariskolában szokásos évvégi rajzkiállítás jun. 23-án — vasárnap — d. e. 10—12. és d. u. 3—5-ig tartatik. A rajzkiállítás kapcsolatosan a jun. 29—30-iki tanonczmunka-kiállítással, az utóbbi napokon is nyitva leend a polgári isk. I. e. 19. sz. teremben. A kiállítás megtekintésére az iparos mester urakat, tanügybarátokat és általában az érdeklődőket tisztelettel meghívja az ipariskola igazgatósága.

Évzáró vizsgálatok. Székelyhidon Brem Jánosné urnő nyilvánossági joggal felruházott magán nevelő-intézetében f. hó 20-án tartattak meg az évzáró vizsgálatok a szülők és nagyszámú érdeklődő közönség jelenlétében a legszebb eredménnyel. Délelőtt az általánosan kötelező tantárgyakból feleltek, délután

pedig a francia, német nyelv, zongora és énekből vizsgáztak. Gyönyörűség volt hallani a növendékek határozott, értelmes feleleteit, ami igazolja az intézetnek kitűnő, szakszerű vezetését. Ez alkalommal is fényesen bebizonyította ez intézet, hogy a hozzá fűzött várakozásnak a legteljesebb mértékben megfelel, a mint a multban is megfelelt.

Közel 30 éve lesz már, hogy az intézet tulajdonosnője, Brem Jánosné urnő vallásos, hazafias szellemben neveli Székelyhid és vidéke intelligens családjainak leánykáját. A most elért fényes siker érdemében osztozik vele Juracsek Mariska kisasszony, az intézetnél alkalmazott tanítónő, ki első fellépésével nem mindennapi tehetséget árult el, az elért eredmény a legszebb reményekre jogosít.

Vizsgálat után a szebbnél szebb kézi munkákat tekintették meg a vendégek. Végül a vizsgálatot méltóan fejezte be a tanítónő kisasszony remek, szónoki hévvel előadott beszéde, melyben visszapillantást vet az elmúlt tanévre, azután elbúcsúzik azon növendékektől, kik az intézetet elhagyják, szívükre kötve a vallásosság ápolását, a haza, szülőik és tanítóik iránt való szeretetet. A szülők és vendégek — szívükben egy szép nap emlékével és azon tudattal távoztak, hogy itt a nevelés szent ügye a legjobb kezekbe van letéve.

Igazságszolgáltatás.

Takács Zoltán bandája.

— Főtárgyalás. —

A tárgyalás tegnapi hetedik napján Lenk elnök a tanukat hallgatta ki. Sajó Sándor rendőrkapitány után, a kit tegnapelőtt hallgattak ki, tegnap Jeszenszky Gellért detektiv-felügyelő jött sorra. Mandl József főjelentése folytán a vidékre kiterjesztett nyomozást Jeszenszky vezette: detektiveivel lent járt Mezőtúron és Sárospatakon, a hol lefoglalta a bankógyártáshoz használt gépeket és letartóztatta Takács ot-tani bűntársait.

Dr. Bródy Ernő (Visontai helyettese): Minő gépek voltak azok?

— Többfajta.

— Nyomáshoz, vagy csak fotografálásra valók?

— En sohasem láttam olyan gépet.

— Csak azért kérdem, hogy fölismerheték-e azokat az egyszerű emberek?

— Azt én nem tudhatom.

Jeszenszky elmondta ezután az eljárása részleteit. Mezőtúron gépet, fényképező-készüléket, gelatint és más hasonló szereket talált. Sárospatakon a sokszorosító-gépet szétszedett állapotban találta.

A bíróság ezután Bezdek Károly detektiv tapasztalatait hallgatta meg. A tárgyalás a többi tanuk kihallgatásával folyik.

A braganzai herceg váltói.

Öt év előtt egy elegáns föllépést fiatal-ember költözött a fővárosba, Varga Antal volt főhadnagy. Az uri modoru katonatiszt a jobb körökben fordult meg s értette a módját, mint kell a vagyonos embert játszani. A neve csakhamar ismertté lett Vargának, nagyobb pénz-üzletekkel kezdett foglalkozni s amint ismeretes hozzá fordult Ferencz József braganzai herceg, a fiatal nagyváradi, később debreczeni huszártiszt is.

Vargának ez az üzlete azonban rosszul ütött ki. A fiatal herceg ugyanis följelentette váltóhamisítás miatt és el is ítelték 3 évi fegyházra. Ekkor sült ki, hogy a jeles férfi valójában egy nagyobb stíliú szélhámos, aki a mások pénzét forgatta, maga pedig egyre-másra hamisította a váltókat. Még két hamis váltója került elő a braganzai hercegnek, egy 16.000 és egy 9400 koronáról szóló, amelyek miatt Vargát új büntető eljárás alá fogták s vele

együtt a vádlottak padjára került Varga Béláné szül. Bereczk Irma is.

Vargáné a rokonát, Varga Antalt vagyonos urnókkal ismertette meg s ezek adták a pénzt a váltóüzletekhez. Varga pedig kiadta azt nagy kamatokra s ha valahol veszteség érte, úgy tussolta el a dolgot, hogy az illetőknek hamis váltókat adott. A legtöbb pénzt özv. Toldy Béláné, egy elhalt pécsi ügyvédnek az özvegye bocsátotta Vargának a rendelkezésére, a ki így a leszámolásakor 37.200 koronát vesztett, de kapott egy 15.000 koronás hamis váltót, rajta a gróf Bethlen János és gróf Bethlen Mária nevével.

Toldynén kívül Márczy Gizella és Füzy Dezsőné tettek még feljelentést Varga Antal ellen. Mind a ketten a braganzai herceg egy-egy hamis váltóját kapták. Márczy Gizella 9400, Füzyné 16.000 koronáról szólót. Így történt aztán, hogy Vargát okirathamisítás és csalás, Varga Bélánét pedig ezekben való bűnrészségért helyezték vád alá s ellentük a főtárgyalást tegnap tüzték ki. A tárgyaláson dr. Szabó Géza bíró elnököl, a vádat dr. Balázs Elemér alügyész képviseli, a védő pedig dr. Weisz Odön.

A bizonyítás megkezdése előtt konstatálja az elnök, hogy a meghívott tanuk közül braganzai Ferencz József kir. herceg, ki az első tárgyaláson személyesen is megjelent és gróf Bethlen Mária nem jelentek meg. A kir. ügyész a tárgyalást ennek dacára megtartani, de a védő azt elhalasztani kéri. A törvényszék a megtartást határozta el, mire kihallgatták előbb a fővádlottat.

Varga Antal, a kin rabruha van, elmondja a törvéntek előzményeképp, hogy üzleteihez előbb Varga Béláné adott 15—20000 forintot. Ujabb összeköttetésbe került Toldy Bélánéval, a ki Pécskáról azért jött a fővárosba lakni, mert előadása szerint üldözték rokonai.

— Az üzleteim — szól Varga — szerencsésen ütöttek ki s mert Toldyné hallotta ezt Vargánétól, kért, hogy az ő pénzét is gyümölcsösztessenem.

— És minő pénzeket kapott Toldynétól?

— Legelőbb a báró Thoroczky Viktor részére.

— On persze a nagy összeköttetéseire hivatkozott.

— Báró Thoroczky nagy jóakaróm volt és csak aztán kerültünk haragba, a mikor be-pöröltem.

— Aztán, nemde, ön vesztett nagyobb summákat?

— Igen, először 5000 forintot két fiatal-emberrel, a Kohner és Magaziner nevéknél.

— Kinek adott még a Toldyné pénzéből?

— Lovag Kieszkovszkynak 1500 forintot, a mi ma is pör alatt áll.

— Tovább.

— Gróf Fergách Antalnak 1000 forintot, azt megkaptam. Aztán Wallenfeid Mátyásnak 800 forintot. Gróf Bethlen Jánostól 21.500 forintot kellett volna kapnom, de csak 19.400 forint folyt be. Ebből is bekebelezési, ügyvédi és ügynöki díjakra nagy kiadásaim voltak és Toldynének mégis az egészet meg kellett fizetnem.

— Tavasz Sándornak mennyit adott?

— 15.000 forintot.

— És mennyit kapott maga Toldynétól összesen?

— Vagy 60.000 forintot, — de a kamatok levonásával.

— Aztán mily kamatok voltak azok?

— No . . . ezt bajos . . . mondja meg majd maga Toldyné.

Dr. Weisz Odön védő: Csak mondja meg bátran!

Szabó elnök: Nemde, 8 százaléknál több?

Varga: Oh igen, több volt, szól a vádlott még mindig a diszkrét férfit adva.

A tárgyalás tart.

Az ítélet.

Budapest, június 21. (Saj. tud. táv.) Varga Antalt csalásért és okirathamisításért két és fél évi fegyházra ítelték. Varga Bélánét felmentették.

Esküdtszéki tárgyalás. A nagyváradi esküdtszék tegnap Millye Gyula elnöke alatt főtárgyalást tartott. **Karcza** Lajos került a vádlottak padjára, gyilkosság vétségének vádjára. Karcza a korcsmában mulatott egy Zurbó nevű egyénnel, akivel összeveszett s felhevült állapotában megölte. A vádat Korn Lajos képviselte. A védelmet pedig dr. Szabó György jeles fiatal ügyvédünk eszközölte. A hatóság szép védbeszéd elhangzása után az esküdtszék erős felindulásban elkövetett gyilkosság vétségét látta fentforogni, mely verdikt alapján a törvényszék **Karcza** Lajost két évi börtönre ítélte.

SZINHAZ.

Az iparos ifjak a színpadon.

— Műkedvelők előadása. —

A nagyváradi ipartestületi ifjuság már évek óta rendez műkedvelői előadásokat, a melyek úgy anyagilag, mint erkölcsileg kitűnően sikerültek.

Ez évben két darabra is készültek, hogy azokat az új színházban bemutassák, azonban a közbejött akadályok miatt a város csak két estére bocsáthatja át a műkedvelői előadásokra a Szigligeti-Színházat.

Ma, szombaton és holnap vasárnap előadják **Szávay** Gyulának »A munka« című egyfelvonásos drámai költeményét, mely a munkások helyzetével és a külföldről becsempészett szociálista bujtogatással foglalkozik, s utána **Csepreghy** Ferencnek a »Piros bugyeláris« ismert népszínművét.

A próbákat már napok óta nagy buzgalommal tartják s tegnap volt a főpróba.

Az előadás igen sikerültnek ígérkezik, a próbák után ítéve.

Mindkét előadást az önképző egyesület házalapja javára rendezik s már ez is érdemessé teszi az előadások megtekintését.

A színlap szövege a következő:

A nagyváradi ipartestület ifjusága önképző egyesületének tagjai által, a cs. és kir. 37. gyalog ezred zenekarának közreműködésével az egyleti ház-alap javára

1901. június hó 22-én és 23-án azaz szombaton és vasárnap

színpadra kerül

PIROS BUGYELÁRIS.

Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Irta: Csepreghy F. Rendező: Pintér Imre úr. Karnagy: Gerencsér József. Sugó: Nagy J. Ügyelő: Ováry Gyula.

S Z E M É L Y E K:

Török Mihály tölgyesi bíró	Tóth Lajos
Zsófi a felesége	Fodor Erzsike
Kender Julis	Ercsey Mariska
Menczi, a nevelt leánya	Kováts Etelka
Csillag Pál őrmester	Varga Gyula
Huszárkapitány	Hajnal Gyula
Peták János vén káplár	Kovács Mihály
Boros Dani fiatal káplár	Bartha László
Pennás Muki jegyző	Köffer Béla
Kósza Gyurka parasztleány	Balogh Lajos
Leveles Misi postás fiú	Khelez Róbert
Egy lakatos legény	Nagy István
Kisbíró	Kováts Gábor
Öreg béres	Thahó Sándor
Pani cseléd	Boros Gizella
Kati cseléd	Bereczky Irén
Egy legény	Szolnoki István
Egy leány	Nagy Vilma
Suták Kati, cigányasszony	Nagy Mariska
Lajcsi cigány	Bereczky Béla
Vaksi cigány	Szorenek János
Kontrás cigány	Kormány Károly
Hájas Muki uradalmi ispán	Soós Lajos

Karszemélyzet:

Fekete Sándor, Oláh Lajos, Szemenyey Lajos, Poretunek Mihály, Takács Gyula, Oláh Imre, Zemplény Ferencz, Veres Sándor, Grünberger Dezső, Deczky Sándor, Gönczi Károly, Homma Mariska, Balogh Rózsika, Kocsis Ilonka, Molnár Irma, Mezey Erzsike, Poretunek Mariska, Nagy Mariska, Tóth Ilonka, Reznér Berta, Husznay Mariska, Vidosics Mariska, Demján Teréz.

Nép, huszárok, cigányok. — Történik Tölgyesen.

Ezt megelőzi:

A M U N K A.

Drámai költemény 1 felv. 2 néma képben. Irta: Szávay Gyula.

S Z E M É L Y E K:

Péter, magyar iparos — — — Varga Gyula
Pál, idegen petrolőr — — — Fejér Jenő
Két élőkép: I. A sztrájk. II. A munka diadala.

HELYÁRAK: Nagypáholy 5 ft. földszinti és első emeleti páholy 4 ft. Másodemeleti páholy 3 forint. Zsolye 1 ft 20 kr. Körszék 1 ft Támlászek 80 kr. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 40 kr., Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 óra után.

Jegyek válthatók d. e. 10-től 12-ig, délután 2-től 5-ig és este 6 óráig az esteli pénztárnál.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: Lucien Biart.

Francziából: K-6.

Gutierrez István egy ifju könnyedségével pattant nyergébe s követve Alvareztől utat tört magának az indiánok közt. A két lovak lassanként elhagyta a lakottabb városrészeket s egy hosszú fákkal s kávécsérjékkel szegett utra tértek. Csakhamar elérték a kaput s egy nagy síkságon találták magukat, melyen félvad bikák legelésztek.

Velük szemben hatalmas félkörben szegte be a láthatárt a Perle-hegység, élesen elválva az ég azurjától. A hatalmas tűzhányó, melytől a Kordillereák ezen része nevét nyerte, több száz méternyire kiemelkedett a szomszédos hegygerincek fölé, melyektől lombos erdőktől sötétzöld oldala is megkülönböztetett. A két barát ezen hegy felé vette útját.

Körülbelül három óra lehetett, a tikkasztó hőségben kékes gőzök gomolyogtak a síkság felett, s utasaink nyomában az uton hosszú porfelleg keletkezett, mely csillogott a napfényben, mintha aranyos volna.

— Hej czimbora! kiáltott don Estevan hátrafordulva nyergében a nélkül, hogy lova menését megláttaná, nem haladhatnánk innen egymás mellett?

Alvarez megsarkantyuzta lovát s társa mellé ugrott.

— Lassan, lassan, szólt lovát visszatartva a farmer, ne siess Rayo, most nem kell versenyt futni.

— Mikor lesz a lakodalom? kérdezte hirtelen Alvarez.

— Valeriano három hét alatt vőm lesz.

— S Micaela apósánál fog lakni?

— Igen, míg a fiu tisztességes lakásra tesz szert Mexikóban.

— Szegény Micaela! Te nagyon sietsz, István, folytatta Alvarez kevés szünet után; az én kis keresztlányom nem szereti Valerianot.

— Az Istenért, barátom, te kezdesz szentimentálissá tenni. Azt hiszed, hogy a szerelmet próbálgatni kell? Hiszen ma mondta leányom, hogy tetszik neki a fiu; holnapra már szeretni is fogja.

Alvarez lehajtottá fejét s a két barát egy darabig szóltanul haladt egymás mellett.

— Nem tetszik neked ez a házasság? kérdezte don Estevan.

Alvarez társa felé fordult s kétfelé sandító szemével annak arczába akart tekinteni.

— Nem; felelte, én igazat adok Valerianonak, ő igen kedves fiatal ember s inkább ő, mint más, ha már annyira sürgősnek találod a dolgot. Mindazonáltal, ha hallgatnál rám, Micaelára biznád férje kiválasztását.

— Talán azon reményt táplálsz, hogy rád gondolna?

Alvarez elpirult, azután egészen elsápadt. Onkéntelenül megrántotta lova kantárját, mely felágaskodott.

— Nagyon kiméretlen vagy, felelt azután remegő hangon. Miért juttatod eszembe örült-ségemet? En ma éppen úgy szeretem Micaelát mint te magad s csak az ő boldogságára gondolkodok, mikor a házasságot még korainak tartom.

— Bocsásd meg barátom, kiáltott don Estevan, bocsásd meg a szavakat, melyek akaratlanul csuszak ki a számon. Husz év óta mindig egy véleményen voltunk s megzavar szinte, hogy vagy egy hónapja kívánságod ellenkezik az enyémmel. Férjhez kell adni Micaelát, hiszen idestova tizennyolc éves lesz. Mi megöregszünk s nem kötelességünk-e neki nálunk fiatalabb támaszt keresni?

— Igazad van, de ha azt akarod, hogy leányod boldog legyen, adj neki legalább időt, hogy szívével leszámoljon. Valeriano tetszik neki. Várd meg, míg szeretni fogja, ha ugyan ő az, kit szeretni fog.

— Már ké-ő, felelt a farmer, szavamat meg kell tartanom s Micaela tizenöt nap múlva Valeriano neje lesz.

A két lovak a melegtől eltikkadva, hallgaton ment tovább a mindjobban elhagyott uton. Időről-időre találkoztak néhány indiánnal, kik nagy tisztelettel köszöntek nekik. Alvarez többször megláttotta lova lépteit s szóba állt az indiánokkal, kikérdezte őket egészségük, bajaik s az aratás felől s áldásaiktól elhalmozva haladt tovább.

Don Estevan lassanként jelentékenyen elhagyta társát. A kis huxatlancilo falutól balra felfelé kezdett haladni a hegységben. Megállott egy nyomoruságos bambusz kunyhó előtt, melyből hatalmas füstfelleg szállt fel.

— Békesség lakozzék e házban! kiáltott. Nem adhatna valaki egy kis friss vizet?

Egy fiatal asszony jelent meg az ajtóban, kezében veres cserépkancsóval.

— Köszönöm Mária, szólt Estevan, miután ivott, — az Isten fizesse meg ezt neked.

— Minden jót adjon neked is, felelt az indián nő.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

Botrány a Kisfaludy-Színházban.

Budapest, június 21. (Saját tud. táv.)

A Kisfaludy-Színházban ma este Valkó László »Báró és ballerina« című darabja került először színpadra. Az előadás után Valkó a színpadra lépett és kijelentette, hogy a színház nem érdemli meg, hogy Kisfaludy nevét viselje. A színészek botrányosan játszanak s még szerepüket sem tudják. Óriási zajongás és püsszegés keletkezett erre. Az óriási botrány híre városszerte nagy szenzációt keltett.

Bolla altábornagy nyugalomban.

Budapest, június 21. (Saj. tud. táv.)

Erősen tartja magát a hír, hogy **Bolla** Kálmán altábornagy nyugalomba vonul. Nyugdíjazása már a napokban várható.

Dr. Lukács György csongorádi főispán.

Budapest, június 21. (Saj. tud. táv.) A Nemzeti Ujság holnapi száma írja, hogy dr. Lukács György békésmegyei főispán van kiszemelve a csongorádi főispánságra.

Uj napilap Budapesten.

Budapest, június 21. (Saj. tud. táv.) Fenyő Sándor, a Magyar Hirlap szerkesztője, tizenöt munkatársával ma kilépett a lap kötelékéből. Vasárnaptól kezdve új lapot indítanak s ezt a szabadelvűpártban be is jelentették Széll Kálmán miniszterelnöknek. A hír általános szenzációt keltett.

Kína.

London, jun. 21. A Standard-nak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel, hogy ott attól tartanak, hogy a tulajdonképeni Kína északnyugati tartományában komoly zavargások lesznek. Megbízható forrásból való jelentések szerint Tungfusziang tábornok előkészületeket tesz és jól képzett csapatokból nagy hadat gyűjt azzal a szándékkal, hogy fellázad a császár ellen. (M. T. I.)

A román király felköszöntője.

Synai, június 21. Beck tábornagy, a vezérkar főnöke, ki törzstisztjeivel Synaiába érkezett, meleg fogadtatásra talált Károly román királynál. A román király a vezérkari főnök tiszteletére diszebedet adott, a melyen felköszöntőt is mondott. Hangsúlyozta az osztrák-magyar monarchia és a közte főnálló mindjeban megerősödő barátságot, I. Ferencz Józsefet éltette.

Véres szerelmi dráma.

Bécs, június 21. (Saját tud. táv.) Zimmermann Ferencz munkás a szeretőjével Hausknops Máriával Hermalsban közös akarattal megakart halni. Zimmermann háromszor mellbe lötte a lányt, ugyanannyiszor önmagát, de egyik sem sebesült meg súlyosan. Mindakettőt megbánták tettüket, fölkeltek. Utközben a véres párt föltartóztatták s a kórházba szállították.

A görög trónörökös pár utazása.

Majna-Frankfurt, jun. 21. A görög trónörökös pár tegnap este ideérkezett. (M. T. I.)

Uj rektor.

Bécs, június 21. A földművelési főiskola rektorává az 1901—1902. iskolaévre Adametz rendes tanárt választották meg.

KOZGAZDASAG.

Szőlőbirtokosok figyelmébe!

A szőlőbirtokosok tudomására hozom, hogy a nagyváradi szőlőtelepen e héten a kapás napszám 1 korona 60 fillérrel, a kötő napszám pedig 1 koronával fizettetik.

Nagyvárad, 1901. június 21.

Markus János,
hegybíró.

Nagyváradi Takarékpénztár r. t.

A fürdő és nyári idény küszöbén a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk

értékpapírok,

okmányok,

értéktárgyak

megőrzésére alkalmas **tűz- és betörés mentes páncél-szekrényünkre**, melyben egyenként elzárható pénztár rekesz van és mely pénztár csak a bérlő kulcsával s általa nyitható ki.

Nagyváradi Takarékpénztár igazgatósága.

135-1-3

Ma szombaton és holnap vasárnap, a »Nemzeti-Szálloda« kerthelyiségben a

tűzoltó zenekar

fog hangversenyezni, melyre a t. közönséget tisztelettel meghívja

Kovács László,

vendéglős.

A legjobb minőségű

SÖR

kapható

STEINER M. ALBERTNÉL,

Nagyvárad, Pável-utca saját ház.

Telefon 179.

Dupla Márcziusi sör ládánként 12 kor.

Dupla Márcziusi sör üvegenként 24 fill.

Valódi Bajori sör ládánként 13.50 kor.

Valódi Bajori sör üvegenként 27 fill.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félic-fürdő.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad indul	730	950	—	—	435	—	858
Vásártér >	732	946	*1183	235	427	648	850
V.-Velenceze >	740	1000	1149	301	445	705	915
Rontó † >	754	1014	1203	314	459	718	929
Püspök-fürdő >	805	1025	1209	321	509	736	939
Félic-fürdő ér.	817	1037	1220	332	521	737	951

Félic-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félic-fürdő indul	820	1042	*1221	335	524	741	953
Püspök-fürdő >	838	1100	1232	347	541	753	—
Rontó † >	842	1104	1236	351	545	758	1000
V.-Velenceze >	855	1117	1249	406	600	811	1013
Vásártér >	905	1131	104	421	608	826	1029
Nagyvárad ér.	911	1127	—	—	615	—	1033

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Gazdák figyelmébe!!!

Csépléshez szükséges

Legfinomabb trieszti gépolaj 100 kgr 32, 38 és 40 kr.

» ásványolaj » » 18, 20 és 24 kr.

Tovota kenőcs I-a » » 32, 36 és 40 kr.

Allatoknak szükséges mindenféle gyógyszerek.

Uj szabadalom!!!

Friss gyümölcs, baromfi és mindenféle anyag postán vagy vasuti szállításra legalkalmasabb **fadobozok** 1 kilogrammtól 100 kilogramm irtartalomig.

Ara és czélszerűsége minden versenyt kizár.

Látható és megrendelhető

Kádár János

fűszer-, bor- és csemege-kereskedésében.

134-1-4

Kelch Jenő és Társa
Tőzsde jelentése

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, június 21.
Buza októberre	8 22
Buza áprilusra	7 87
Tengeri	5 43
Rozs okt.	6 90
Zab ápr.	6 18
Káposzta, repce, aug.	

Értéktőzsde

	Budapest, június 21.
Osztrák hitel	684 —
Magyar hitel	687 50
Allamvasut	669 50

Rimamurányi	490.—
Magyar jelzalog	441.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1901. június 21-én.	
Magyar aranyjárdék 4%	118 20
Magyar koronajárdék	92 70
Magyar vasuti köcsön aranyban $\frac{1}{2}\%$	120 75
Magyar vasuti köcsön ezüstben $2\frac{1}{2}\%$	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	99 80
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98 50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	173 50
Tiszszahályozás szezedi sorsjegyek köcsön	154 50

Osztrák járdék papirban	98 25
Osztrák járdék ezüstben	98 —
Osztrák járdék aranyban	117 60
Osztrák korona járdék	95 50
Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bank részvény	16 70
Magyar hitelbankrészvény	668.—
Osztrák hitelintézet részvény	654 —
Párisi vista	95.12
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.05
Németbirodalmi márka	117 47
London vista	239 85
20 márkás arany	24 51

A szerkesztésért felelős :

Dr. VUCSKICS GYULA.

Huzás visszavonhatatlanul már kedden.

Concordia sorsjegyek à 1 korona.

Főnyeremény

30.000 korona értékű

ajánlja :

KISS DÁVID főelárusító

Nagyváradon.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

Művek,
 folyóiratok, hírlapok,
 vonalzatok,
 gazdasági nyomtatványok,
 egyházi, községi
 és egyéb
 hivatalos nyomtatványok,
 körlevelek,
 levélborítékok.

 Elvállal és készít:
 izléses kivitelben
 mindennemű
nyomdai munkákat
 jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,
 számlák, falragaszok,
 béli meghívók,
 tánczrendek, étlapok,
 naptárak,
 palaczkfeliratok,
 névjegyek,
gyászlapok
 stb. a nyomdai szakba
 vágó nyomtatványok
 készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.